

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partium Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

cap. 2. De Virtute Iustitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

apprehendere res, pro ut sunt, & non prout apparent: in hac enim recta iustaque apprehensione rectum iudicium dependet Prudentiæ iudicium. Etenim intellectus iudicat, secundum quod apprehendit, & est proprium Prudentiæ, *pretia rebus imponere*, æstimando iuxta proprium pondus & valorem. Tertium, ut iudicium persuadeamus, Prudentiam nostram variis multaque defectibus & erroribus esse obnoxiam, neque providere posse, quid futurum sit: ac propterea necesse est, ut recurremus ad Divinum consilium, postulantes mentem & directionem in iis, quæ peragenda sunt. Et hæc de Prudentia.

CAP. II.

De Virtute Iustitiæ.

Triplicem distinguunt Theologi Iustitiam: *Generalem, Legalem, & Cardinalem*. Prima respicit Gratiæ cum unione omnium virtutum infusivam: & in hoc sensu idem sunt Homo iustus, & Homo in Gratia Dei, seu amicus Dei. Unde ipsamet Gratia Dei vocatur Iustitia, & conversio peccatoris de statu peccati ad statum Gratiæ dicitur Iustificatio: juxta quem sensum loquebatur David, quandò dicebat: *Spem autem in Iustitia apparebo conspectui tuo*, q. d. in conspectu Dei comparebo ornatus sancta illius Gratiæ & misericordie. Secunda respicit observantiam legis, in ordine ad bonum commune Reipublicæ. Unde virtus hæc dicitur Iustitia legalis, ut observentur leges ad conservandam communitatem in pace & quietudine. Tertia species Iustitiæ, appellatur Iustitia legalis. Tertia species Iustitiæ, quæ dicitur Iustitia legalis, est virtus illa, quæ *Ius S. Thomas* dicitur tribui unicuique. Et hæc virtus tres requirit conditiones. Prima est, ut sit inter personas distinctas. Unde dicitur quod *requirit perfectam alteritatem, & est in ordine ad alterum*. Quapropter nullus in seipsum iustitiam proprie exercere potest, nisi in uno eodemque diversæ

*Apist. 4.
Ethic.
2.2. q.20.
a.2.*

diversæ partes distingui valeant. Propter eam secundum Philosophum, quod notat etiam S. Thomas: *minus iustitia ad seipsum, in quantum appetitus obedient rationi.* Secunda conditio est, ut in una eorum harum personarum sit jus, & in altera debitum: si ego teneor & debeo dare proximo meo, ille habet & exigentiam mei debiti. Tertia est, ut ius & debitum fiat iustum, & ego tantum de proximo, quantum proximus debet recipere, nec minus.

Hæc igitur est virtus Iustitiæ: virtus quæ inclinans ad dandum, *quæ sunt Cæsari Cæsari, sunt DEI DEO.* Debemus namque Deo, quæ sunt Dei, nempe, Adorationem cum cultu Fidei, Spei, & Charitatis, & cum exteriori Sacrificij, Reverentiam, Obsequium. Proximo debemus, quæ sunt nostri proximi, videlicet bonam Opinionem, Estimationem, Amorem, de ipso bene loqui, exhibere ei beneficia, fugere actus huic contrarios, nempe Opinionem Contemptum, Odium, Maledicentiam, & Mortificationem, aliasque actiones externas offensivas. Hæc de natura virtutis Iustitiæ, jam ad virtutis huius actus procedamus.

2. Proprius Iustitiæ actus, secundum S. Thomam, *Est rectum iudicium: rectè iudicare de rebus secundum Regulas Prudentiæ.* Ut verò hoc iudicium sit rectum & iustum, tres postulantur conditiones: *Sit ex iustitiâ, ex auctoritate, ex ratione.* Secus esset iudicium iniustum, usurparum, & merarium, quale erat iudicium à Christo Salvatore nostro prohibitum, quando dicebat: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.* Secundum igitur virtutem Iustitiæ rectè iudicare debemus in rebus ad proximos nostrum spectantibus, iudicare cum rectitudine cum Charitate, & rationibus sufficientibus ut fugere omnem umbram malæ suspitionis & invidiositatis de proximo, quæ, juxta S. Thomam, ex his procedit principis: primum est propria

q.60.a.1.

sec. cii.

*100. cii. a.
1. 10.*

ut, ut habetur in Ecclesiastico, *Stultus, cum ipse sit stultus, omnes stultos aestimat.* Secundum est malus effectus in proximum: nam facile credimus, quod appetimus. Tertium est experientia: idèdque de senibus Aristoteles, quod *sint maximè suspiciosi.* Prima hinc causa est mala: hæc tertia non est mala, quia ab experientia accipitur aliqua certitudo, quæ possit iudicio suppeditare fundamentum, nec perire.

Secundus actus virtutis huius est actus voluntatis, ut volumus, amamus & desideramus, quod iustum est in nostris actionibus.

Tertius est actus potentie executivæ, quo iuste etiam procedimus.

Præter hos actus habet virtus huiusmodi suas causas & effectus.

Causa huius virtutis assignatur ab Apostolo, & est caritas proximi: *Qui enim diligit proximum, letatur in bonis eius: nam non adulterabis, non occides, non fornicabis, &c. in hoc verbo instauratur: Diliges &c.* Viri vero, qui amat proximum, nullum ei intendit illere malum: fac igitur, quod conveniens & iustum est, & observa virtutum Iustitiæ cum proximo.

Effectus est pax, gaudium, & consolationes Spiritus Sancti: *Dilexisti iustitiam, odisti iniquitatem (vel ut legunt) iniustitiam, propterea unxit te Deus oleo caritatis præ consortibus tuis, propterea anima tua repleta est sancta unctione Divinæ dulcedinis & consolationis Spiritus Sancti, pacis & concordie cum Deo & proximo. Unde Iustitia & Pax osculata sunt.* Iustitia, juxta S. Bonaventuram comparatur virtuti regulæ rectæ: *Est recta semita, & recta via, quæ effectus namque Iustitiæ principalis est dirigere tanquam per viam rectam ad bravium sempiternum: ut instar ceteræ regulæ & mensuræ rectæ.* Effectus quoque virtutis Iustitiæ est, ut exerceat omnes virtutes ordinat ad suum finem, nec nocet proximo iustum & æquale reddat debitum.

Unde etiam affirmari potest, *Justitiam*, virtutem
 calem, esse virtutem universalem, *quantum ad modum*
et imperium: veluti etiam se habet *Charitas*
 ultimum finem.

4. Ex hucusque dictis colligitur, qualis debet
 esse modus, quo virtus hæc *Justitiæ* excellat.

Rom. 13.

Eum verò docet Apostolus illis verbis: *Reddite*
illis debita. Creditores, quibus magnis obstricti sunt

Serm. de tri debitis, varij & multi sunt, secundum S. Bernardum
plici genere Deus, Sancti, Angeli, Animæ Purgatorii, Animæ nostra
honorum. noster Proximus, proprium Corpus. Deo debemus

Amorem, et Subjectionem: *Amorem*, quia fecit nos
benefecit nobis: *Subjectionem*, quia est super nos. Sanctis
 & Angelis debemus *Imitationem*: Animabus Purga-
 torij *Compassionem*: Animabus nostris *Puritatem*.
 Proximo nostro *Pacem*: proprio corpori *Sacramentum*
 non *Voluptatem*.

Hæ sunt obligationes & debita, quibus neces-
 sariò satisfacere tenemur salutis obtinendæ gratiæ, ve-
 rum si loquamur de perfectione, secundum ean-
 dem mellissimum Doctorem, debita nostra multo ma-
 jora sunt.

Ac primò non qualemcumque Deo debemus *Amo-*
rem; sed perfectum: sicque non solum cunctas con-
 turas diligamus propter Deum; verum etiam nos ipsos
 propter ipsum diligamus: Angelis, cæterisque Sanctis
 Non solum debemus *Imitationem*, sed ardentem desiderium
 conspectum eorum. Animabus Purgatorii, Non solum
Compassionem et Orationem; sed etiam *Congratulationem*
 debemus, condolentes quidem earum peccatis & mis-
 erentis; ac multo magis iis congratulantes, quod peccata
 est, quod abstergat Deus omnem lachrymam ab oculis
 eorum. Animabus nostris, Non debemus tantum *Puritatem*
Puritatem, ut humiliter confiteamur peccata nostra, sed
 est in intentione, cogitatione, et opere glorificemus nos propter
 Deum, qui in Cælis est. Proximo nostro non duam
 debemus *pacem*; verum etiam cum his, qui odierunt nos,
 esse pacifici, portare omnes, et à nemine velle periri.
 Penique proprio Corpori, Non debemus tantum *Sacramentum*
Sacramentum, sed *servitatem*, sed *afflictionem*, sed *laborem*.

etiam Apostolum, qui dicebat: Castigo corpus meum, & in servitutem redigo. Et he sunt semite spiritualis caritatis, in quibus religiosa mens & dilatatur & dilatatur. Hæc est via perfectionis, ut, nimirum, nos occupemus oblectemusque in præfatis considerationibus & exercitiis.

Verum, ut in compendium reducamus hanc debitum nostrorum præxim, optima est illa, quam nobis dicit Spiritus sanctus: *Indicabo tibi, homo, quid sit peccatum, & quid Dominus requirat à te: facere iudicium, & sollicitè ambulare cum Deo tuo.* Tunc, inquit Spiritus sanctus, creditores nostri, quibus satisfacere tenemur: est Deus, Proximus & Proximi. Deo debemus Obedientiam, Proximo Mifericordiam, Nobismetipsis Correctionem & Mortificationem. Erga Deum debes habere cor Filij, erga proximum cor Patris, erga teipsum cor Judicis. Hoc etiam significant & innuunt verba illa: *facere iudicium, & prevenire iudicium Dei*, accusando nos ipsos: ut, secundum Apostolum, *Si nos ipsos iudicaremur, non utique iudicaremur.* Hoc verè Justitiæ proprium officium est, juxta S. Augustinum, ordinare perfecte amorem in Deum, & in Proximum, & in seipsum: ita ut qualibet actione triplex eruat bonum: bonum gratiæ, quod attribuat Deo: bonum Utile, quod commiseret Proximo: & bonum Confusionis, quod sibi tribuat. Hi sunt tres Creditores nostri, à Spiritu sancto nobis consignati.

Qui hos eodem ad minorem restringere voluerit numerum, unicum solum esse Creditorem nostrum, cui tantum obligati sumus, reperiet: & hic est Amor & Charitas proximi, juxta dictum Apostoli: *Nemini cuiquam debeatis, nisi ut invicem diligatis.* Quasi dicit Apostolus: Volo, vos esse liberos ab omni debito; sed non ab hoc debito Charitatis: nunquam hoc debet recusandum aut negandum est, semper inter vos regere debet, nunquam debet eidem ita satisfieri, ut nihil amplius remaneat solvendum. Et hujus reddit rationem S. Thomas, quia *Charitas in diligendo non debet, sed proficit, & crevit: igitur, cum creseat creditum, quid*

Mich. c. 7.

*1. Cor. 11.
Matth. c. 5.
S. Tho. in
ep. ad Gal.
3. lect. 3.*

*Rom. c. 13.
S. Thom.*

Epist. 62.

quid nimirum, si crescat etiam debitum? *Semper dicitur Charitatem*, ait S. Augustinus, *Nec cum reddere amittitur; sed potius reddendo multiplicatur: habere enim redditur, non carendo.* Cujus adhuc duas assignat rationes S. Thomas. Prima sumitur ex debito præcepti: semper enim nos obligat præceptum Charitatis: *Hoc est præceptum meum, ut diligam inquit.* Secunda delimitur ex causa Amoris proximi: qui amamus proximum nostrum propter Deum, *qui sufficienter pensare non possumus.* Discamus ergo ab Apostolo quodcumque aliud excutere debemus, citans sanguinis, opum mundanarum versus proximum nostrum: conservantes duntaxat debitum & obligationem veræ Charitatis, diligentes proximum propter nullam aliam obligationem, quam propter causam quam ipsamet apportat Charitas, & verus quæ sit Amor Dei.

1847.15.

CAP. III.

De Virtute Religionis.

1. **R**eligio est virtus quædam glorificativa Dei, inclinans ad cultum debitum Deo tribuendum, propter summam ejus excellentiam, perfectissimamque eminentiam in omni genere perfectionis, quam in se ipso continet, tanquam Primum, Increatum, & Divinum Esse, tanquam Primum Principium, & Ultimum omnium rerum Finis. Et per consequens inclinat etiam ad dandum id, quod competit creatori, quod est vilitas, humilitas & contemptus: proportionate utpotè attributa propriæ ejus subjectioni, dependentiæ ac proprio ejus nihilo. Hoc tributum seu cultus duobus modis Deo, attribui potest: vel actibus internis intellectus & voluntatis, quemadmodum exhibent Angeli in cælo: vel actibus etiam externis corporis, in quantum illi dependent ab internis, & lo-